

Област София (столица)

▶ Население (2015)	1 318 181
▶ Територия (кв.км)	1348,9
▶ Брой на населените места	38
▶ Дял на населението в градовете (%)	95,5

Общ преглед

София (столица) е областта с най-високи доходи и най-добри условия за живот. Пазарът на труда се характеризира с висока заетост и ниска безработица, а близо половината от работоспособното население е със завършено висше образование. Инвестиционната активност в столицата е чувствително по-висока от средната за страната, но все още остава под нивата преди кризата. Инфраструктурното развитие е много добро, а администрацията получава една от най-високите оценки за прозрачност в страната. Местните данъци и такси остават високи, но данъчната среда е стабилна и без чести промени.

Макар областта да е с най-добро демографско състояние в страната, негативните тенденции на национално ниво до голяма степен важат и за столицата. Образователната система е силно развита както по отношение на училищното, така и на висшето образование. В столицата са разположени някои от водещите здравни заведения в страната. Престъпността е висока, разкриваемостта – ниска, а съдебната система продължава да бъде бавна въпреки намаляващата натовареност на наказателните съдии. Околната среда е в сравнително добро състояние, въпреки че замърсяването на въздуха е значително. София остава най-значимият културен център в страната.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и условия на живот

София (столица) е областта с най-високи доходи и най-добри условия на живот. БВП на глава от населението достига 24 982 лв. през 2014 г., което е над 2 пъти по-висока стойност от средната за страната. Средната годишна брутна заплата в областта надхвърля 10 000 лв. още през 2010 г., а през 2014 г. вече е 13 542 лв. при 9860 лв. за страната. Поради нивото на възнагражденията и високата заетост на населението 64% от доходите на домакинствата се формират от работни заплати. През 2015 г. средногодишният доход на лице от домакинството достига 7061 лв./човек при 4953 лв./човек за страната.

Въпреки че близо 1/3 от населението на столицата живее с материални лишения, едва 7,3% от лицата попадат под националната линия на бедност, докато на национално ниво това важи за 21,8% от населението.

Пазар на труда

София (столица) е областта с най-висока заетост и най-ниска безработица в страната. През 2015 г. заети са 71,7% от лицата на възраст 15–64 години, а коефициентът на безработица спада до 4,3% при средно ниво за страната от 9,1%. Работната сила в областта се характеризира с изключително благоприятен образователен профил. През 2015 г. относителният дял на лицата на възраст 25–64 години с висше образование достига 49,6% при средно ниво за страната от 27,5%. Едва 3,0% от хората в тази възрастова група са с основно или по-ниско образование при 18,1% за страната.

Въпреки доброто състояние на пазара на труда демографската криза в страната оказва влияние и върху столицата. През 2015 г. на всеки 100 души на възраст 60–64 години, на които предстои да напуснат пазара на труда, се падат около 66 души на възраст 15–19 години, на които предстои да се включат в него. Макар този коефициент да е по-висок от средния за страната (63,5%) и да се покачва през последните две години, общата перспектива за възпроизводството на работната сила е отрицателна.

Инвестиции

Инвестиционната активност в столицата е чувствително по-висока от средната за страната, но все още остава под нивата си в годините преди кризата. Разликата е най-видима по отношение на инвестициите в ДМА, които поради спукването на имотния балон в страната остават с 39% под пиковите нива от 2008 г. В съотношение с броя на населението те възлизат на 6234 лв./човек през 2014 г. при средно 2786 лв./човек за страната. След известно стабилизиране през 2012 и 2013 г., столицата отново регистрира нетен отлив на чуждестранни инвестиции през 2014 г. Чуждестранните инвестиции към края на 2014 г. възлизат на 11,7 млрд. евро, което

е със 7% по-ниско от пика през 2009 г. В съотношение с броя на населението ЧПИ в столицата възлизат на 8857 евро/човек при средно 3006 евро/човек за страната.

Единственият индикатор в тази категория, по който столицата изостава от средните за страната нива, е усвояването от Столична община на средства по оперативните програми. Към 31 май 2016 г. са усвоени 655 млн. лв., което прави 497 лв./човек при средно 689 лв./човек за страната.

Инфраструктура

Въпреки че на територията на столицата няма пътища от обхвата на републиканската пътна мрежа, тя граничи непосредствено с три магистрала – „Хемус“, „Тракия“ и „Струма“. Областта е с най-висока гъстота на железопътната мрежа – 12,8 км/100 кв.км при средно 3,6 км/100 кв.км за страната. Свързаността с интернет също е висока. През 2015 г. достъп имат 75,3% от домакинствата при средно 59,1% за страната. Използваемостта на интернет достига 78% при лицата на възраст между 16 и 74 години, което е с 18 пр.п. над средните за страната нива.

Данъци и такси

Местната данъчна среда в столицата е стабилна, като промени в размера на наблюдаваните данъци и такси през последните пет години няма. Разликите със средните нива са особено чувствителни по отношение на таксата за битови отпадъци (10‰ в столицата спрямо 7,6‰ за страната) и на годишния патентен данък за търговия на дребно (20,0 лв./кв.м спрямо 12,7 лв./кв.м за страната). Близки, но по-високи от средните нива се забелязват по отношение на данъка върху недвижимите имоти, превозните средства и данъка при възмездно придобиване на имущество.

Администрация

Столицата е областта с най-високо кадастрално покритие – 96,3% през 2015 г. при 19,8% средно за страната. Фондация „ПДИ“ оценява общинската администрация като шестата най-прозрачна в страната. Столична община получава оценка за прозрачност от 70,2% спрямо 54,2% на национално ниво. В Индекса на Местната система за почтеност столицата дели първото място с община Бургас с оценка 3,59/5,00 точки при средно 3,14 за страната. Развитието на електронните услуги изпреварва това в повечето други области, но готовността за работа на „едно гише“ изостава от средната за страната.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●●●

Демография ●●●●●

Макар демографското развитие на столицата да съответства на негативните тенденции, характерни за страната, областта се характеризира с по-добри от националните демографски показатели. София е единствената област, в която на всяко лице в пенсионна възраст (65 и повече години) се падат поне по 4 лица в работоспособна възраст (15–64 години). Съотношението между възрастните (65 и повече години) и децата до 14 години включително пък е второто най-благоприятно след това в област Бургас – 121,3% през 2015 г. при средно 146,4% за страната. Механичният прираст към столицата е традиционно положителен, което означава, че в нея ежегодно се заселват повече хора, отколкото я напускат. В същото време регистрираният прираст от 4,2‰ през 2015 г. е третият най-нисък за последните 15 години, което отчасти се дължи на изселването на повече столичани към широката Софийска област. Коефициентът на естествен прираст е най-благоприятният в страната, но подобно на всички останали области, остава отрицателен.

Образование ●●●●●

Резултатите, които зрелостниците постигат на матурите по БЕЛ, свидетелстват за високо качество на образованието в областта. През 2016 г. неуспешно положили изпита са едва 2,1% (при 8,7% за страната), а средната оценка „добър“ 4,58 е най-високата в страната. Проблем за столицата остава сравнително ниският коефициент на записване на населението в прогимназиите – 74,5% за 2015 г. при средно 78,3% за страната.

В същото време както относителният дял на отпадналите от образование (1,1%), така и този на второградниците (0,5%) са значително по-ниски от средните за страната, респективно 2,8 и 1,0%.

Макар столицата да е областта, в която следват най-много студенти, съотношението между техния брой и местното население (80 студенти на 1000 души) е второто най-високо след област Велико Търново (97 студенти на 1000 души).

Здравеопазване ●●●●●

В столицата са разположени някои от водещите здравни заведения в страната. Това е основната причина, поради която съотношението между броя на лекарите от водещи специалности и местното население е най-благоприятното в страната – 391 души на специалист при средно 544 души на специалист в страната. Съотношението между броя на хоспитализираните лица и местното население през 2015 г. е малко по-високо от средното за страната, което вероятно се дължи на използването на здравни услуги в столицата от живущи в други области. За шеста поредна година – през 2015 г., броят на болничните легла в МБАЛ се увеличава.

През 2015 г. здравноосигурени са 87,1% от населението на областта при средно 88,5% за страната, а в областта е регистриран и рекордно нисък коефициент на детска смъртност – едва 2,5‰.

Сигурност и правосъдие ●

През 2015 г. столицата е с второто най-неблагоприятно съотношение между броя на местното население и регистрираните престъпления след област Бургас и с най-ниската разкриваемост заедно с област Варна (30,4%). Въпреки че натовареността на наказателните съдии в Окръжния съд се понижава през последните години, бързината на правораздаването продължава да се влошава. Делът на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, спада до 76,0% през 2015 г. при 88,1% на национално ниво. Областите София (столица) и Благоевград са с най-висок дял на висящите наказателни дела – 15,4% при средно ниво за страната от 9,4%.

Околна среда ●●●●●

Поради високата си урбанизация столицата е с най-висок дял на населението с обществена канализация (96,3%), като 96,1% от него е свързано и с ПСОВ. Средните стойности за страната са съответно 74,5 и 56,8% през 2014 г. През осем от последните десет години в столицата са образувани по-малко битови отпадъци на глава от населението от средните за страната. През 2015 г. обаче средните стойности са надхвърлени, макар и минимално – 465 кг/човек за София (столица) през 2015 г. при средно 442 кг/човек за страната. Водещ проблем за областта остава замърсяването на въздуха. Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата възлизат на 1073,5 т/кв.км територия при средно 314 т/кв.км за страната. По-високо замърсяване се наблюдава само в област Стара Загора.

Култура ●●●●●

Посещаемостта на кината е близо 3 пъти по-висока от средната за страната, като столицата е единствената област, в която средно се падат поне по 2 посещения на всяко лице. Интересът към местните музеи също се увеличава, като след 2012 г. тяхната посещаемост е по-висока от средната за страната и достига 743 посещения на 1000 души население през 2015 г. Въпреки това столицата остава далеч от области като Велико Търново и Габрово, където посещенията са съответно 1988 на 1000 души и 2979 на 1000 души. Наблюдава се сериозен спад на регистрираните посещения в театрите – от 852 през 2014 г. до 721 през 2015 г. Въпреки това единствената област, която постига по-висока посещаемост на театрите от регистрираните в столицата 547 посещения на 1000 души, е Русе (645 посещения на 1000 души). Посещаемостта на библиотеките е по-висока единствено в област Велико Търново.

Ключови показатели за област София (столица)

Индикатори на икономическото развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	23 366	24 536	24 415	24 680	24 982	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	4795	5438	6403	7441	6890	7061
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	10 547	11 249	12 059	12 851	13 542	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	6,6	7,3	5,7	7,3	n.a.	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	74,1	71,6	72,2	73,5	74,0	75,0
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	69,1	67,2	66,9	67,5	69,2	71,7
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	6,6	6,1	7,3	8,2	6,3	4,3
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	44,8	42,7	42,9	45,8	48,6	49,6
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	85	78	79	81	83	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	6064	6554	6143	5468	6234	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	9937	8953	9009	9195	8857	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	57,1	67,0	66,2	70,9	69,3	75,3
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Покритие на кадастъра (%)	30,2	60,7	95,8	95,8	95,8	96,3

Индикатори на социалното развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	0,0	-1,1	-1,4	-1,5	-1,2	-1,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	7,6	4,8	5,4	7,1	6,5	4,2
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,5	4,6	4,3	4,6	4,6	4,6
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	1,7	1,6	3,7	2,2	1,9	1,8
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	80,1	79,0	78,4	76,0	74,8	74,5
Дял на здравноосигурените лица (%)	90,9	87,5	86,8	85,2	85,9	87,1
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	131	140	238	224	153	253
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	25,0	20,3	18,7	20,5	20,2	18,6
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	37,6	36,1	38,1	32,9	33,1	30,4
Дял на висшите наказателни дела (%)	11,6	12,1	12,8	10,6	14,4	15,4
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	93,5	95,5	95,4	96,1	96,1	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	1239,0	1239,0	1205,3	1073,5	1073,5	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	2085	2099	1813	2000	2061	2126
Посещения в театрите на 1000 души от населението	603	614	600	641	649	547